

Bruksela, 1 grudnia 2021 r.
(OR. en)

14611/21

AGRI 602

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Specjalny Komitet ds. Rolnictwa / Rada
Dotyczy:	Nieuczciwe praktyki handlowe w łańcuchu dostaw żywności – <i>Przygotowania do debaty Rady</i>

Z myślą o debacie ministerialnej na temat nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw żywności, która odbędzie się na posiedzeniu Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniach 12–13 grudnia 2021 r., delegacje otrzymują w załączeniu przygotowany przez prezydencję dokument do dyskusji na ten temat.

**Nieuczciwe praktyki handlowe w łańcuchu dostaw żywności – dokument do dyskusji
sporządzony przez prezydencję**

Poprawa i wzmocnienie pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności należą do istotnych celów wspólnej polityki rolnej, ponieważ dąży ona do wyeliminowania znacznego zakłócenia równowagi, jeśli chodzi o siłę przetargową w łańcuchu dostaw żywności. Na zakłócenie to szczególnie narażeni są rolnicy.

Opierając się na istotnych działaniach legislacyjnych już podjętych w celu rozwiązania tego problemu (przyjęcie w 2019 r. dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych¹ i inne działania w ramach WPR) w strategii „Od pola do stołu” przedstawiono dalsze kroki w tym zakresie. Strategia ta przewiduje doprecyzowanie reguł konkurencji w odniesieniu do inicjatyw zbiorowych, które promują zrównoważoność w łańcuchach dostaw i pomagają rolnikom osiągnąć sprawiedliwy udział w wartości dodanej zrównoważonej produkcji.

Od tego czasu wprowadzono istotne usprawnienia w kontekście ostatniej reformy WPR i decyzji podejmowanych na szczeblu państw członkowskich w ramach transpozycji dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych do prawa krajowego.

Nowa WPR wzmocni pozycję rolników w łańcuchu dostaw i zwiększy konkurencyjność sektora rolno-spożywczego poprzez zwiększenie siły przetargowej. Nowe przepisy wzmocnią współpracę producentów, zachęcą rolników do współpracy i umożliwią im stworzenie przeciwwagi na rynku. Na przykład rolnicy (i ich stowarzyszenia) oraz podmioty znajdujące się na niższym szczeblu w stosunku do pierwszych nabywców będą mogli uzgodnić klauzule dotyczące podziału wartości, które umożliwią rolnikom udział w zmianach cen na dalszych etapach łańcucha dostaw żywności. W przypadku dostawy produktów rolnych objętych pisemną umową lub ofertą umowy zgodnie z art. 148 i 168 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 cenę do zapłaty za dostawę można obliczyć poprzez połączenie różnych czynników określonych w umowie, co zapewni producentom większą jasność.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/633 w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych.

Państwa członkowskie UE były zobowiązane do transpozycji **dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych** do prawa krajowego do dnia 1 maja 2021 r. i do rozpoczęcia jej stosowania sześć miesięcy później. Niedawno Komisja opublikowała sprawozdanie okresowe na temat tej transpozycji, które daje wgląd w decyzje podjęte na szczeblu krajowym.

Dyrektywa w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych wprowadziła minimalne normy ochrony przed nieuczciwymi praktykami handlowymi w łańcuchu wartości żywności, mające na celu ochronę rolników, organizacji rolników i innych słabszych dostawców produktów rolnych i spożywczych przed silniejszymi nabywcami. Dyrektywa ta przewiduje minimalny poziom harmonizacji poprzez ustanowienie wykazu zakazanych nieuczciwych praktyk handlowych między nabywcami a dostawcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych. Ustanawia też minimalne zasady dotyczące zakresu jego stosowania oraz główne definicje, a także przepisy dotyczące egzekwowania tych zakazów i koordynacji między organami egzekwowania prawa poszczególnych państw członkowskich. Państwa członkowskie mogą przyjmować lub utrzymywać przepisy krajowe idące dalej niż przepisy dotyczące nieuczciwych praktyk handlowych wymienionych w dyrektywie, pod warunkiem że takie przepisy krajowe są zgodne z przepisami dotyczącymi funkcjonowania rynku wewnętrznego.

Większość państw UE dokonała już transpozycji tej dyrektywy, a decyzje podjęte na szczeblu krajowym będą miały znaczący wpływ na zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych. W swoich ustaleniach Komisja oceniła, że zdecydowana większość z tych państw członkowskich wykroczyła poza minimalny poziom ochrony ustanowiony w dyrektywie, ale zastosowała podejście sektorowe. Różnice między państwami członkowskimi występują również, jeśli chodzi o stosowanie uzależnionych od obrotu kategorii podmiotów. Większość państw członkowskich rozszerzyła zawarty w dyrektywie wykaz nieuczciwych praktyk handlowych. Jeżeli chodzi o organy egzekwowania prawa, państwa członkowskie preferowały organy administracyjne ponad sądowe egzekwowanie przepisów. Wśród środków egzekucyjnych dominują sankcje finansowe i nakazy zaprzestania szkodliwych praktyk.

Dalsze działania:

Dyrektywa odnosi się do wielu kwestii związanych z zapobieganiem nieuczciwym praktykom handlowym w łańcuchu dostaw żywności, a akt ustawodawczy w tej dziedzinie jest krokiem we właściwym kierunku. Różnice w transpozycji uwidaczniają potrzebę dyskusji na temat powodów decyzji podjętych przez państwa członkowskie oraz na temat tego, czy obecne podejście do ustanawiania minimalnych norm byłoby wystarczające w perspektywie długoterminowej, również z myślą o ochronie jednolitego rynku. W nadchodzących latach okaże się, czy wdrożenie nowych przepisów WPR i dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych jest wystarczająco skuteczne.

W dziedzinie przejrzystości rynku moglibyśmy podjąć dalsze kroki i poprawić warunki prowadzenia działalności w całym łańcuchu dostaw. Na podstawie dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych dostawcy mają już możliwość żądania i uzyskiwania pisemnych umów, które obejmują produkty wymienione w załączniku I do TFUE, a także wszelkie inne produkty przeznaczone do stosowania jako żywność i przetwarzane z wykorzystaniem produktów wymienionych w załączniku I do TFUE. Pytanie brzmi, czy w tej dziedzinie potrzebujemy dalszych kroków i jakie powinny to być kroki.

Potrzebne są jasne informacje na temat sytuacji na rynkach i dystrybucji wartości dodanej wśród zainteresowanych stron w łańcuchu dostaw żywności. Na szczeblu UE poczyniono znaczne wysiłki na rzecz poprawy **sprawozdawczości cenowej**, a obecnie nacisk kładzie się na wdrażanie – jeśli chodzi o gromadzenie danych w tej dziedzinie, kluczową rolę odgrywają państwa członkowskie. Taka zwiększona przejrzystość jest istotna również w świetle możliwych konsekwencji wysokich kosztów energii i kosztów nakładów dla produktów rolnych oraz przenoszenia wzrostu cen za pośrednictwem łańcucha żywnościowego na konsumenta końcowego.

Skuteczność dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych będzie zależała od **współpracy między organami egzekwowania prawa** w państwach członkowskich a Komisją Europejską. W nadchodzących miesiącach zostanie ustanowiona praktyka wzajemnej współpracy między organami egzekwowania prawa. Ta współpraca i wymiana informacji na temat najlepszych praktyk będą miały zasadnicze znaczenie dla skutecznego rozstrzygania sporów na szczeblu UE. Współpraca może mieć kluczowe znaczenie w przypadkach, gdy państwa członkowskie utrzymują lub wprowadzają przepisy mające na celu zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych surowsze od tych przewidzianych w dyrektywie w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych.

Kwestia nieuczciwych praktyk biznesowych zasługuje na dalsze omówienie w bardziej ogólnej perspektywie i w szerszym kontekście instytucjonalnym. Cennym wkładem w tym zakresie jest opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego pt. „W kierunku sprawiedliwego łańcucha dostaw żywności”², w której przedstawiono szerszy obraz tej kwestii. W opinii, która została przygotowana na wniosek prezydencji słoweńskiej, podkreślono dodatkowe problemy i przedstawiono pewne propozycje do rozważenia.

² <https://www.eesc.europa.eu/pl/our-work/opinions-information-reports/opinions/towards-fair-food-supply-chain>

W związku z powyższym ministrowie proszeni są o przedstawienie swoich poglądów odnośnie do następujących pytań:

1) Jakie są Państwa doświadczenia z transpozycją lub ewentualnym stosowaniem dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych? Czy obserwują Państwo już zmiany w zachowaniu poszczególnych podmiotów w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych? Gdzie dostrzegają Państwo wyzwania w zakresie egzekwowania krajowych przepisów dotyczących nieuczciwych praktyk handlowych transponujących dyrektywę w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych?

2) Czy uważają Państwo, że istniejące przepisy prawne UE dotyczące poprawy pozycji rolników i słabszych dostawców w łańcuchu wartości dostaw żywności na podstawie dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych i w ramach WPR są wystarczające? Jeśli nie, jakie dalsze kroki są potrzebne przy jednoczesnym utrzymaniu podstawowej orientacji rynkowej zreformowanej WPR?
